

PHÂN TÍCH VÀ CẢM NHẬN VỀ NHÂN VẬT MỊ TRONG TÁC PHẨM VỢ CHỒNG A PHỦ CỦA TÔ HOÀI

1. Dàn ý phân tích nhân vật Mị của Tô Hoài

a. Mở bài:

- Giới thiệu vài nét về tác giả, tác phẩm:

+ Tô Hoài là nhà văn hiện thực nổi tiếng trong nền văn học Việt Nam hiện đại, để lại nhiều những tác phẩm có giá trị nhân văn, phản ánh hiện thực xã hội một cách khách quan và nhiều xúc cảm, đau đớn, xót xa, thương cảm, yêu thương,...

+ Vợ chồng A Phủ được trích trong tập Tây Bắc là câu chuyện tiêu biểu và mang nhiều giá trị tư tưởng lớn.

- Giới thiệu nhân vật Mị: Mị là nhân vật nổi bật nhất của truyện đại diện cho vẻ đẹp tâm hồn và phẩm chất con người Tây Bắc.

b. Thân bài:

- Mị là một cô gái có ngoại hình đẹp, tài hoa:

+ Mị là một cô gái trẻ, đẹp.

+ Có tài thổi sáo: "Mị uốn chiếc lá trên môi, thổi lá cũng hay như thổi sáo".

+ "Trai đến đứng hẳn cả vách đầu buồng Mị", "có biết bao nhiêu người mê, ngày đêm thổi sáo đi theo Mị".

+ Chăm chỉ, cần mẫn trong công việc.

- Mị có những phẩm chất tốt đẹp:

+ Có ý thức đấu tranh: "Bố đừng bán con cho nhà giàu...".

+ Hiếu thảo: sẵn sàng làm nương ngô trả nợ cho bố mẹ, chấp nhận số kiếp làm con dâu gán nợ, nhiều lần muốn chết nhưng không thành vì nghĩ thương cha mẹ.

+ Yêu đời và yêu tự do: khao khát được đi chơi xuân, được thổi sáo, thả hồn trong tiếng sáo bay bổng.

- Khao khát sống, sức sống tiềm tàng mạnh mẽ:

+ Trong đêm tình mùa xuân:

- Mị nghe tiếng sáo và những âm thanh trong không gian xung quanh.
- Nhắm thằm lời bài hát.
- Mị uống rượu để quên đi nỗi tủi nhục của mình.
- Tâm hồn Mị hồi sinh và kí ức sống dậy: những kỉ niệm tuổi trẻ, khát khao yêu thương trong Mị ùa về và Mị ý thức sâu sắc về thân phận tủi nhục, cay đắng.
- Mị muốn được đi chơi, Mị sửa soạn đi chơi.
- A Sử trói đứng Mị trong đêm tối.

+ Mị cắt dây cời trói cho A Phủ:

- Lúc đầu, Mị đứng dưng với A Phủ.
- Nhìn thấy giọt nước mắt của A Phủ: thương A Phủ và thương cho mình, thấy nhà Pá Tra sao ác thế.

- Mị nảy ra ý định cắt dây cửi trói cho A Phủ, nhưng rồi Mị sợ.
- Mị quyết định cắt dây cửi trói cho A Phủ và hai người chạy trốn khỏi Hồng Ngài.

+ Sức phản kháng mãnh liệt:

- Sự xuất hiện của "dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã xám đen lại" của A Phủ đã làm tan chảy lớp băng vô cảm trong Mị.
- Nghĩ đến mình ngày trước, Mị thấy căm giận nhà thống lý Pá Tra, thấy bất bình, thấy xót xa cho một kiếp người nhưng còn chẳng bằng con bò bị mất, phải chết vì một con bò => Nhận thức sự tương đồng trong số phận bất hạnh.

c. Kết bài:

- Nêu cảm nhận của em về nhân vật Mị.

2. Bình giảng về nhân vật Mị trong Vợ chồng A Phủ

Trong văn xuôi hiện đại Việt Nam ở thế kỷ XX thì đề tài miền núi khá là được chú ý. Dù chủ đề cũ nhưng nhà văn luôn có cách khai thác vấn đề rất sâu, làm bật lên hình ảnh nhân vật. Mỗi nhà văn sẽ có những cái nhìn khác nhau và Tô Hoài đã thể hiện Sự đồng cảm trước thân phận khổ đau của người dân miền núi, đặc biệt là phụ nữ điển hình trong tác phẩm này là Mị của Tô Hoài sẽ khác với những nhà văn khác, đó là một điểm riêng ở Tô Hoài.

Trong Vợ Chồng A Phủ Mị được khắc họa lên là một cô gái có số phận éo le, tủi phận nhưng phẩm chất đẹp vô cùng. Cô gái đẹp người Mèo này sống trong thời đại phong kiến đầy rẫy những phong tục vô lí, áp bức. Bố mẹ Mị khát nợ nên Mị chính là người bị bắt để trả món nợ này, chủ nợ là Thống lí Pá Tra đòi bắt về làm dâu gạt nợ. Từ đây bao đau thương, tủi nhục của cô gái này bắt đầu xảy ra, mang danh là về làm dâu nhưng thực chất là nô lệ cho nhà thống lí. Mị trở thành một cô gái vô cảm trước mọi thứ, tê liệt ý thức, sống mà như không sống chính vì những thói áp đặt, vũ phu đánh đập, tra tấn tàn bạo khiến Mị đau khổ không nói nên lời, cuộc sống từng phút giây như đày đọa.

Trước hết, chúng ta thấy Mị là một cô gái con nhà nghèo, xinh đẹp, ham sống, có đời sống tinh thần phong phú. Ngày xưa, bố Mị lấy mẹ Mị không có đủ tiền cưới, phải đến vay nhà thống lí, bố của Pá Tra bây giờ. Mỗi năm đem nộp lãi cho chủ nợ một nương ngô. Đến tận khi hai vợ chồng về già rồi mà cũng chưa trả được nợ. Người vợ chết rồi cũng chưa trả hết nợ. Nhưng đó không phải là lý do để các chàng trai tốt bụng xa Mị. Trái lại, đến tuổi yêu đương, Mị được nhiều chàng trai mê say vì sắc đẹp, vì phẩm hạnh, suốt đêm đứng thổi sáo xung quanh vách hoặc thổi sáo đi theo Mị. Và bản thân Mị cũng thổi sáo giỏi, hát hay. Mỗi khi tiếng sáo vọng lại, lòng Mị cũng thiết tha bồi hồi rồi ngồi nhắm thắm bài hát của người đang thổi. Mặc dù ham sống như thế nhưng có lúc Mị muốn tự kết liễu cuộc đời mình trong lần trốn về nhà bố. Thật ra, vì ham sống nên Mị không chấp nhận kiếp sống tủi nhục, chết ngay trong cõi sống. Nhưng với Mị, thời điểm ấy, cái chết là phương tiện để giải thoát chứ không phải là mục đích của Mị.

Từ khi bắt đầu về làm dâu là Thống lí bao nhiêu mơ ước của cuộc đời tiêu tan cô phải đối mặt với bi kịch của người phụ nữ làm dâu nhà giàu nhưng không có lấy một ngày nhàn hạ. Người ta thấy Mị làm lúi trong xó cửa như một con rùa. Năm này qua năm khác chôn chân trong căn phòng nhỏ kín mít chỉ có một chiếc cửa sổ bé tí nhìn ra bên ngoài mờ ảo không biết là sương hay là khói. Mị đã từ một cô gái trẻ trung yêu đời phơi phơi để trở thành một người đàn bà cam chịu. Quanh năm suốt tháng phải làm việc quần quật. Thậm chí "Con ngựa, con trâu làm có có lúc, đêm nó còn được đứng gãi chân, đứng nhai cỏ. Đàn bà con gái nhà này thì vùi đầu vào việc cả đêm lẫn ngày". Nghĩa là cuộc sống của Mị lúc này còn cực khổ hơn cả trâu ngựa trong nhà Thống Lí. Và từ khi cha chết thì mị cũng không còn buồn.

Tưởng rằng Mị cứ sống lầm lũi đợi ngày chết rũ xương ở đây thôi. Nhưng không, trong tiềm thức của Mị lòng ham sống, khát vọng tự do, hạnh phúc vẫn âm ỉ cháy và chỉ cần có chút xúc tác là bùng lên một cách mãnh liệt. Còn nhớ trong những ngày đầu Mị bị bắt về làm dâu nhà Thống Lí cô đã năm lần bảy lượt tìm cách trốn đi và ăn lá ngón để tự tử. Nhưng với lòng hiếu thảo dành cho cha Mị đã không đành lòng làm việc đó mà chấp nhận sống một cuộc sống lầm lũi sống mà như đã chết.

Dù rằng bên ngoài thấy Mị mặc kệ trước mọi thứ nhưng sâu thẳm trong tâm hồn của cô gái trẻ này vẫn luôn âm ỉ một khát khao cháy bỏng được tự do, được sống là chính mình, cuộc sống của riêng cô. Lòng ước muốn ấy nó như lớp lửa nhỏ âm ỉ trong lớp tro tàn kia, chỉ cần một làn gió thổi qua sẽ khiến nó bùng thật mạnh mẽ. Chính vì bị ép vào đường cùng, thương và hiếu thảo với cha mẹ nên Mị phải hi sinh bản thân để cứu gia đình nên cô đành sống kiếp người đen tối, đau khổ.

Đêm mùa xuân năm ấy lại đến rộn ràng, náo nức khắp đất trời với tiếng nhảy múa, ca hát, thổi sáo hòa trong bản giao hưởng thiên nhiên. Lúc này ở trong nhà nghe vọng vào, Mị không còn lầm lì trong cảm xúc chai sạn nữa, cảm xúc được đánh thức trở lại. Tiếng sáo vang lên trong đầu Mị những giai điệu vui tươi, Mị nhắm bài hát nhớ về những tháng ngày đẹp đẽ đã từng có. Không chịu đựng Mị lấy rượu uống ừng ực để quên đi bao sầu đau, tủi hờn. Khi đó Mị như thấy mình trẻ lại, Mị vui lắm hừng hực sức sống trở lại và Mị vùng lên sửa soạn đi chơi. Thế nhưng mọi thứ đang dang dở thì A Sử phát hiện và trói Mị vào cột. Lúc này cơn đau từ tâm hồn đến thể xác trở dậy. Mị khao khát được đi chơi nhưng A Sử đã dập tắt, bóp chết khát khao mong manh kia.

Sức sống mãnh liệt của Mị lại được trở dậy khi gặp A Phủ. Chính hình ảnh giọt nước mắt của A Phủ khi bị trói trước sân đã thức tỉnh Mị một lần nữa vùng lên chống lại áp bức bất công. Mị lại trở về là Mị ngày trước với niềm ham sống mãnh liệt khát khao được làm chủ cuộc sống của mình. Mị và A Phủ đã cùng dắt tay nhau đến với vùng đất của tự do.

Thông qua hình tượng nhân vật Mị, Tô Hoài đã khắc họa rất thành công hình ảnh người phụ nữ vùng cao. Hiền lành, chất phác, yêu lao động và đặc biệt cũng rất mạnh mẽ biết vùng lên chống lại ách áp bức bóc lột tìm lại cuộc sống tự do của chính mình.

3. Em hãy viết bài văn cảm nhận về nhân vật Mị

“Vợ chồng A Phủ” được xem là một trong những bằng chứng tố cáo đanh thép tội ác của chế độ phong kiến cũ nát đè lên vai người phụ nữ nói chung và nhân vật Mị nói riêng. Hình tượng nhân vật Mị trong tác phẩm đã được Tô Hoài khắc họa rất thành công cả về hình thức lẫn tâm hồn.

Tô Hoài là một trong những nhà văn hiếm hoi trong làng văn học Việt Nam khắc họa thành công hình ảnh người phụ nữ. Hình tượng người phụ nữ trong tác phẩm của ông không chỉ có vẻ đẹp về mặt hình thức mà nội tâm nhân vật cũng rất sâu sắc. Ta có thể nhận thấy điều này thông qua hình tượng nhân vật Mị trong tác phẩm “Vợ chồng A Phủ”.

Qua miêu tả của Tô Hoài thì Mị là một cô gái sinh ra từ núi rừng Tây Bắc. Cô mang trong mình những nét tính cách của người con gái dân tộc thiểu số chất phác và hiền lành. Dù sinh ra trong một gia đình nghèo khó nhưng Mị vẫn rất lạc quan và yêu đời. Mị trông xinh tươi mơn mớn như một đóa hoa rừng ngập tràn xuân sắc. Cô không chỉ đẹp mà còn rất tài năng. Có tài thổi lá hay như thổi sáo nên biết bao người say mê hàng ngày đi theo bước chân của Mị. Những tưởng cuộc đời cô gái cứ thế trôi qua êm đềm và cô sẽ sớm tìm được bến đỗ yêu thương.

Tiếng là con dâu nhà thống lý nhưng ai cũng thấy được cô con dâu chẳng khác gì kẻ tôi đòi, phải làm việc quần quật suốt ngày đêm. Hình ảnh Mị thật tội nghiệp như một “con rùa lùi lũi

nuôi trong xó cửa”, như “con trâu con ngựa nuôi trong chuồng, chỉ biết ăn cỏ, chỉ biết làm việc mà thôi”. Đối lập hoàn toàn với cha con nhà thống lý ăn chơi trác táng là hình ảnh cô Mị ngồi cạnh tàu ngựa, trước tảng đá, dù chẻ củi hay gánh nước từ dưới suối lên, lúc nào cũng cúi mặt buồn rười rượi. Sống trong nhà thống lý Pá Tra không phải là cô Mị trẻ trung, yêu đời như ngày xưa nữa. Chính thần quyền và cường quyền nhà thống lý đã giết chết tuổi thanh xuân, bóp nghẹt cuộc sống của Mị cả về thể xác lẫn tâm hồn. Lúc này, Mị không khác gì một cái xác không hồn vật vờ, làm việc như nữ nô, thành một kẻ hầu người hạ cho chồng mà có thể bị chồng đánh đập tùy hứng bất cứ lúc nào. Cuộc sống của Mị khép chặt trong căn buồng kín bưng, trông ra ngoài chỉ duy nhất có “một chiếc cửa sổ lỗ vuông bằng bàn tay. Lúc nào trông ra cũng chỉ thấy mờ mờ trăng trắng, không biết là sương hay là nắng”.

Ý thức về cuộc sống của Mị dường như đã bị giai cấp phong kiến làm tê liệt. “Ở lâu trong cái khổ, Mị quen khổ rồi”. Điều này đã cho thấy con người nô lệ trong Mị vẫn còn sống, con con người thực của cô thì dường như đã chết. Mị không bày tỏ, không kêu than cũng không phản kháng gì, chỉ lầm lũi như con rùa nuôi trong xó cửa và “chờ ngày chết rũ xương ở đây thôi”.

Thế nhưng, Mị là một cô gái có sức sống tiềm tàng, một khao khát tự do, hạnh phúc mãnh liệt. Không có sự bạo tàn nào vùi dập, trói buộc nổi, nhất là khi được ngoại cảnh tác động. Khi mùa xuân tràn về các làng Mèo, trai gái tụ tập bên nhau nô đùa, nhảy múa, thổi sáo gọi bạn tình, Mị đã sống lại những chuỗi ngày tự do. Ngồi trong căn phòng tăm tối, Mị lén uống rượu uống ừng ực từng bát mà bên tai vẫn văng vẳng tiếng sáo gọi bạn đầu làng. Mị thấy phờ phớt trở lại, trong lòng đột nhiên vui sướng. Dù chẳng năm nào A Sử cho cô đi chơi Tết, nhưng cô rất khao khát được đi như bao cô gái khác cùng trang lứa. Hành động của Mị tới chỗ góc nhà lấy ống mỡ, xoắn một miếng bỏ thêm vào đĩa đèn cho sáng, chứng tỏ cô không cam chịu bóng tối ngọt ngào, u ám của kiếp nô lệ phong kiến. Trong phút giây, Mị đã quên đi cảnh ngộ thực tại để hành động theo tiếng gọi giục giã, tha thiết, rạo rực, cháy bỏng từ trái tim khát khao hạnh phúc, tình yêu của bản thân mình, Mị quán lại tóc, Mị với tay lấy cái váy hoa vắt ở phía trong vách chuẩn bị đi chơi. Bất ngờ, A Sử đã tàn nhẫn trói đứng cô vào cột nhà, quán luôn tóc trên cột. Nhưng cái kiêu trói thời trung cổ ấy của A Sử vẫn không dập tắt được lòng ham sống vẫn âm ỉ, tiềm tàng trong tâm hồn Mị. Tiếng sáo du dương trầm bổng, tượng trưng cho sức sống mùa xuân của tuổi trẻ mạnh đến nỗi tuy Mị bị trói nhưng vẫn không biết mình đang bị trói. Tiếng sáo đã đưa cô đi theo những cuộc chơi, những đám chơi, và Mị cố vùng bước đi trong cảnh bi thảm: tay chân đau không cựa được. Tuy cả đêm ấy Mị phải trói đứng, khắp người bị dây trói thít lại, đau nhức nhưng trong lòng cô vẫn nồng nàn tha thiết nhớ cuộc vui. Thật dữ dội làm sao cái sức sống ấy đặc biệt hình ảnh A Phủ bị trói đứng một lần nữa lại đánh thức nơi Mị nỗi tủi nhục của thân phận “không bằng con ngựa” của mình đồng thời khơi dậy lòng trắc ẩn tiềm tàng trong cô. A Phủ là một chàng trai tràn trề sinh lực, lao động giỏi, con nhà nghèo, bố mẹ chết sớm, lưu lạc đến Hồng Ngài làm thuê, do cùng bọn con trai làng sinh sự đánh nhau với A Sử vào dịp chơi Tết. A Phủ bị “bắt sống, trói gô chân tay lại” khiêng về nhà Thống lý. Từ đó, anh phải đi ở trừ nợ cho nhà Pá Tra. Trong một lần chăn bò, chẳng may hổ ăn thịt mất một con bò, Pá Tra đẩy A Phủ vào cột, hai tay bắt ôm quặt lên. Rồi dây mây quấn từ chân lên vai, sang hôm sau Pá Tra quẳng thêm một vòng thòng lọng vào cổ. Thế là A Phủ không cúi, không còn lúc lắc được nữa”.

Nhìn cảnh ngộ A Phủ lúc đầu, Mị hãy còn thái độ thản nhiên, sau đó, trông thấy thứ ngôn ngữ câm lặng phát ra từ dòng nước mắt của A Phủ, cô xúc động, thương cảm và đồng cảm với anh. Đồng thời, giọt nước mắt ấy như tiếng gọi thiêng liêng của tính giai cấp và ý thức phản kháng đối với Mị: Lúc ấy đã khuya. Trong nhà đã ngủ yên, Mị trở dậy thổi lửa. Ngọn lửa bập bùng sáng lên, Mị lé mắt trông sang, thấy mắt A Phủ cũng vừa mở, một dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã đen lại. Nhìn thấy tình cảnh như thế, Mị chợt nhớ lại đêm năm trước A Sử trói Mị, Mị cũng phải trói đứng như thế kia. Nhiều lần khóc, nước mắt chảy xuống miệng, xuống cổ, không biết lau đi được. Trời ơi, nó bắt trói đến chết người đàn

bà ngày trước cũng ở cái nhà này. Chúng nó thật độc ác. Cỡ chừng này là đêm mai là người kia chết, chết đau, chết đói, chết rét, phải chết. Vì thế, Mị liền hành động một cách táo bạo, “phiên loạn” quyết liệt. Cô cởi trói cho A Phủ rồi cùng anh bỏ trốn khỏi Hồng Ngài, chạy sang Phiềng Sa: Lúc ấy, trong cảnh nhà đã tối bùng, Mị rón rén bước lại, A Phủ vẫn nhắm mắt, nhưng Mị tưởng A Phủ đang biết có người bước lại. Mị rút con dao nhỏ cắt lúa, cắt nút dây mây. A Phủ cứ thở phì từng hơi, không biết mê hay tỉnh. Lần lần, đến lúc gỡ được hết dây trói ở người A Phủ thì Mị cũng hết hoảng, Mị chỉ thì thào được một tiếng: “đi ngay...” rồi Mị nghẹn lại, A Phủ bỗng khụy xuống, không bước nổi. Nhưng trước cái chết có thể đến nơi ngay, A Phủ lại quật sức vùng lên, chạy. Mị đứng lặng trong bóng tối.

Ngọn lửa khao khát sống trong cô Mị thực sự bùng cháy khi tự tay cô cởi trói cho A Phủ. Chứng kiến cảnh A Phủ bị đánh đập dã man, và hình ảnh “một dòng nước mắt lấp lánh bò xuống hai hõm má đã xám đen lại” đã khiến cho Mị chợt nhớ lại cái đêm mình cũng bị trói đứng vào cái cột thế kia, cũng nước mắt chảy xuống miệng, xuống cổ mà không cách nào lau đi được. Chính từ đó đã làm trỗi dậy trong Mị tình thương những người cùng cảnh ngộ. Mị đã thấy được cái bất công phi lý, sự tàn ác của cha con nhà thống lý và không muốn thấy thêm một cái chết oan ức, cho nên cô đã cởi trói cho A Phủ. Rõ ràng Mị đã suy nghĩ kỹ, đã lường trước những gì sẽ xảy ra. Cô đã sẵn sàng chịu trói và chịu chết thay cho A Phủ vì cô nghĩ rằng, chỉ có chết thì cô mới có thể được giải thoát khỏi kiếp sống tù đầy, đôn đau nhục nhã này. Nhưng không phải. Khi thấy A Phủ chạy đi rồi, chạy đến một cuộc sống tự do, thì Mị bừng tỉnh hẳn. Mị không muốn chết nữa mà Mị muốn sống, phải sống cho nên “Mị vụt chạy ra” theo A Phủ. Giải thoát cho A Phủ, Mị cũng giải thoát luôn cho chính mình.

Qua việc khắc họa nhân vật Mị, Tô Hoài cũng đã phần nào tố cáo chế độ thống trị của bọn chúa đất, địa chủ phong kiến, ca ngợi phẩm chất cao đẹp của những người nông dân miền núi hiền lành, chất phác. Họ biết yêu cái đẹp, trọng lễ phải để rồi vượt lên tìm lại chính mình.